



Underminera inte värdet av en djursjukskötarlegitimation!

Detta brev skrivs med anledning av slutbetänkandet "Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård (SOU 2022:58)", vilket överlämnades av utredningen om en hållbar och långsiktigt välfungerande hälso- och sjukvård för djur (N 2021:04) den 7 november 2022. Veterinärmedicinska Föreningen (VMF) är studentkåren för veterinär- och djursjukskötarestudenter vid Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) och vi ställer oss starkt kritiska till det förslag som lagts fram avseende att "under en tidsbegränsad period om fem år införa undantag från krav på examen i djuromvårdnad från högskoleutbildning på grundnivå för legitimation som djursjukskötare. Undantaget innebär att djurvårdare på nivå 3 skall få möjlighet att, genom examination, visa att denne har kunskaper och färdigheter som motsvarar utbildningen till djursjukskötare och ansöka om legitimation som djursjukskötare."

Förslaget grundar sig på att det finns en stor brist på legitimerade djursjukskötare inom djursjukvården. I och med denna brist har kliniker ett antal djurvårdare på nivå 3 som i dagsläget får genomföra ett antal moment som en legitimerad djursjukskötare har den formella utbildningen för, enligt ett undantag som står reglerat i SJVFS 2019:25. Detta undantag är tidsbegränsat och upphör att gälla 31 december 2023. Kliniker kan antas känna en stor oro inför framtiden och det nya förslaget skulle innebära en snabb och relativt enkel lösning för klinikernas resursbrist. Djurvårdare och djursjukskötare är emellertid två separata yrkesgrupper med stora skillnader i den formella och reella kompetensen, och det nya förslaget likställer en form av kortare komplettering med tre års heltidsstudier inkluderande praktiska övningar samt både skriftliga och praktiska examinationer. Frågan måste därmed ställas gällande vilka delar av den formella djursjukskötarutbildningen som ligger till grund för en validering som gör det möjligt att avgöra om en djurvårdare har samma kompetens som en legitimerad djursjukskötare.

Djursjukskötarprogrammet är en treårig kandidatutbildning på 180 högskolepoäng som ger en formell legitimation, och utbildningen omfattar ett stort antal ämnen som inte behandlas eller lärs ut i en djurvårdarutbildning, bland annat anatomi, farmakologi, vårdhygien, fodervetenskap, anesthesiologi, vetenskaplig metodik, rehabilitering, akut- och intensivvård, sjukdomar hos hund, katt, häst och exotiska djur samt en kandidatuppsats – allt med vetenskaplig förankring. Den akademiska utbildning som krävs för att bli legitimerad djursjukskötare utgör en betydande kvalitetssäkring, i synnerhet vad gäller avancerade arbetsmoment såsom anestesi. Utbildningen förbereder studenterna under tre års tid för att kunna anpassa omvårdnaden för en stor variation av patienter – särskilt patienter som inte följer standarden vilket ofta är fallet exempelvis under jourtid.

Den kvalitetssäkring som legitimationen idag utgör är även något som djurägare kan luta sig mot. Djurägares efterfrågan på högkvalitativ vård till sina husdjur ökar konstant och



för att tillgodose detta går djursjukvården i riktning mot att bli allt mer avancerad, exempelvis genom att även veterinärer specialiserar sig inom anestesiologi. Därför är det oroväckande att personal med icke-motsvarande kompetens skall få sköta så pass avancerade arbetsmoment, då det äventyrar både patientsäkerhet och djurskydd. Man kan ställa sig frågan om en liknande lösning ens skulle komma på tal inom humanvården. Skulle du vara bekväm med att bli sövd av en undersköterska? Att djurvårdare kan få djursjukskötarlegitimation, utan att ha genomfört en djursjukskötarutbildning, innebär att de får befogenheter som en veterinär sedan blir ytterst ansvarig för. Detta riskerar att ytterligare höja arbetsbelastningen för en redan ansträngd yrkesgrupp.

Vidare måste det beaktas att en djursjukskötarlegitimation innefattar såväl smådjur som häst. Däremot tillämpas inte undantaget för djurvårdare på nivå 3 på häst, utan enbart på smådjur. Det bör därför tas på stort allvar att det föreslagna tidsbestämda undantagen kommer innebära stora kunskapsbrister framför allt vad gäller djurslaget häst. Att ge behörighet till djurvårdare på nivå 3 att administrera narkotikaklassade läkemedel till hästar samt genomföra anestesi utan någon form av reell eller formell kompetens kan rent av bli farligt, inte minst på grund av djurens storlek. Detta är inte bara en fara för patienternas säkerhet utan utgör en allvarlig arbetsmiljörisk för den övriga personalen.

Införandet av yrket legitimerad djursjukskötare år 2010 syftade till att skapa en säkrare och stringent djursjukvård där fokus ligger på patienterna. Legitimationen grundar sig på en enhetlig akademisk utbildning där varje utbildad person besitter likvärdiga kunskaper och formell kompetens. Om föreliggande förslag godkänns är så inte längre fallet och värdet av en akademisk legitimation undermineras. Detta medför en överhängande risk att studenter väljer att hoppa av djursjukskötarutbildningen, eller till och med låter bli att påbörja utbildningen överhuvudtaget, vilket innebär att förslaget inte kommer leda till fler legitimerade djursjukskötare i det långa loppet, utan snarare har motsatt effekt. Samtidigt som riskerna med förslaget är många omfattar undantaget endast ett fåtal djurvårdare i dagsläget. Enligt utredningen finns idag cirka 200-300 djurvårdare på nivå 3 i Sverige, varav långt ifrån alla kan förväntas ta möjligheten att erhålla legitimation som djursjukskötare. Är det då verkligen befogat att riskera patientsäkerhet och djurskydd samt att urholka legitimationen för en brist som på relativt kort sikt istället skulle kunna avhjälpas med universitetsutbildade djursjukskötare?

Djurvårdare behövs inom djurvården för att den skall kunna bedrivas och vi föreslår därför att möjligheten att arbeta som djurvårdare på nivå 3 bör finnas kvar även efter 2023. Dock bör en del av nuvarande undantag ses över och eventuellt slopas. Detta gäller till exempel möjligheten för djurvårdare på nivå 3 att utföra anestesi, eftersom den uppgiften rimligtvis bör falla på legitimerade djursjukskötare som har universitetsutbildning för detta. Det är också viktigt att faktiskt få en permanent lösning på djursjukskötarbristen – utbildningsplatserna på djursjukskötarutbildningen behöver

2022-12-16



bli fler, men det finns samtidigt ett behov av att kunna genomföra utbildningen på fler platser för att minska det ökade tryck på lokaler och resurser som en ökad antagning innebär. Utöver detta ser vi också mycket positivt på förslaget att djurvårdare, oavsett nivå, skall räknas som djurhälsopersonal. Att alla parter på en arbetsplats är ansvariga för sina egna handlingar och beslut med verkliga påföljder kommer förhoppningsvis leda till ett större ansvarstagande hos samtliga parter samt en större förståelse mellan arbetsgrupperna.

Sammanfattningsvis ställer VMF sig starkt kritisk till förslaget att djurvårdare på nivå 3 skall kunna beviljas legitimation som djursjukskötare genom enbart en kompletterande examination. Vi anser att förslaget i sin nuvarande form är ett steg i helt fel riktning när det gäller patientsäkerhet, djurskydd och validering av akademisk utbildning. Det går även stick i stäv med djurägarnas efterfrågan på en allt mer högkvalitativ vård. Vi hoppas på en lösning som inte innebär att djursjukskötarnas utbildning och legitimation förringas och urvattnas.

Veterinärmedicinska föreningen
Ulls väg 6
75651 Uppsala

genom

Linnéa Lang, ordförande 2022
vmf_ordforande@stud.slu.se

Amanda Friman, vice ordförande 2022
vmf_viceordforande@stud.slu.se